

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uus Euroopa teadusruum teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks““

(COM(2020) 628 final)

(2021/C 220/11)

Raportöör: **Paul RÜBIG**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Komisjon, 11.11.2020
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav sektsioon	ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	2.3.2021
Vastuvõtmine täiskogus	24.3.2021
Täiskogu istungjärk nr	559
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	254/0/4

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiidab Euroopa teadusruumi tegevuskava uue visiooni ning uuendamise heaks. Uus Euroopa teadusruum ei ole pelgalt varasema kordamine, vaid ELi teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni tõeline uus kokkulepe.

1.2. Komiteel on väga hea meel keskendumise üle teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste kiirele ülekandmisele majandusse, nagu on kirjeldatud dokumendis. Õiglase ülemineku protsessi tagamine on üks olulisemaid elemente, mis kindlustab teadusuuringute ja innovatsiooni toetuse ELi majandusele ja tööhõivele.

1.3. Komitee pooldab tuliselt teadusruumi uut juhtimist, et kõrvaldada innovatsiooni takistavad haldus- ja regulatiivsed tõkked.

1.4. Komiteel on heameel, et uus Euroopa teadusruumi dokument on üldiselt kooskõlas ÜRO kestliku arengu eesmärkidega ja toetab neid. Kaasav majanduse taastamine, mille käigus ei jäeta ühtegi eurooplast kõrvale, toetab üleminekut vasupanuvõimelisemale Euroopa majandusele, kuid see on ka väga tähtis liikumisel kestliku Euroopa majanduse suunas⁽¹⁾.

1.5. Komitee soovib juhtida tähelepanu asjaolule, et teadus- ja arendustegevuse vahendite nutikas kombineerimine kõigil tasanditel (piirkondlik, riiklik, ELi tasand) on samuti oluline. Teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni tuleks edendada ELi suurte struktuurifondide, aga ka teadus- ja arendustegevuse otsete ja kaudsete meetmete abil (nt maksusoodustused).

1.6. Komitee leiab, et järgmised esmatähtsad sektorid ja tehnoloogiad on ELi heaolu seisukohalt väga tähtsad:

— digitaalsed ärimudelid;

— tehnoloogia kaupade ja toidu tootmiseks;

⁽¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ettepanekud COVID-19 kriisi järgse ülesehituse ja taastumise kohta „EL peab juhinduma põhimõttest, et liitu tuleb vaadelda ühise saatusega ühendusena“ (ELT C 311, 18.9.2020, lk 1), punkt 5.3.1.

- kliiniliste uuringute, farmaatsia- ja biotehnoloogia sektor;
- kosmosetehnoloogia;
- puhas vesi ja kanalisatsioon.

1.7. Komitee märgib, et sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonna teadusuuringud on Euroopa teadusruumi tegevuskava keerukal uuendamisel väga olulised.

1.8. Komitee soovib rõhutada asjaolu, et ELi teadusuuringud jäävad patentide osas maha. Aasia osakaal on kõigi maailmas esitatud patenditaotluste hulgas suurenenud. 2019. aastal esitati Aasiast 65 % maailma patenditaotlustest. Euroopa patentide osakaal on vähenenud, moodustades kõigest patenditaotlustest vaid 11,3 %.

1.9. Mitmed uuringud on näidanud, et EL jääb ettevõtluskultuuri poolest alla Ameerika Ühendriikidele ja Aasiale. Ettevõtluskultuuri küsimust tuleb käsitleda hariduse, sealhulgas kõrghariduse andmisel. Ettevõtluskultuur on seega tähtis terve protsessi lõikes, alates innovatsioonist alus- ja rakendusuuringutes ning lõpetades uue tehnoloogia turustamisega.

1.10. Euroopa Innovatsiooninõukogu (EIC) ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituuti (EIT), sh selle teadmis- ja innovaatikakogukondi, peetakse väärtuslikeks partneriteks ja vahenditeks teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste ülekandmise kiirendamisel ning murrangulise innovatsiooni loomise seadmisel ELi teadusuuringute ja innovatsiooni keskmesse, et rahuldada kodanike ja ettevõtete konkreetseid vajadusi, eelkõige seoses suurte ühiskondlike väljakutsetega. Kui EIC rahastamisvahend Accelerator pakub uuenduslikele ja suure kasvupotentsiaaliga idufirmadele märkimisväärseid ELi vahendeid, siis EIT eesmärk on toetada oma teadmis- ja innovaatikakogukondades uuendusliku tehnoloogia tipptasemel teadusuuringuid, mistõttu nii EIC kui ka EIT on olulised partnerid teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste ülevõtmise kiirendamisel.

1.11. Komitee rõhutab vajadust integreerida teadusliku ja eetilise terviklikkuse põhimõte, et vältida rahalist või inimtervisele põhjustatud kahju ja teaduslikku ebaõnnestumist.

1.12. Euroopa jääb USAst ja Aasiast maha eelkõige teadus- ja arendustegevuse tulemuste kiirel ülekandmisel edukatesse toodetesse ja teenustesse. Seega julgustab komitee komisjoni püüdma teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni poliitikas saavutada üheaegselt nii tipptaseme kui ka kiiruse.

1.13. Komitee soovib Euroopa Komisjonil seada uues teadusuuringute ja innovatsiooni strateegias eesmärgiks hea tasakaalu järgmistes valdkondades:

- kõrgtehnoloogiline tööstuslik tootmine ning teenustesektori teadus- ja arendustegevus / teadusuuringud ja innovatsioon;
- turupõhine innovatsioon (nõudluspõhine innovatsioon) ning tehnoloogilised uuendused.

2. Üldised märkused

2.1. Komitee kiidab heaks asjaolu, et dokumendi peamised elemendid on Euroopa teadusruumi uus visioon ning selle tegevuskava uuendamine. Seega tõestab see dokument, et uus Euroopa teadusruum ei ole pelgalt varasema kordamine, vaid ELi teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni tõeline uus kokkulepe. Uue kokkuleppe eesmärgi põhiaspekt on oluliselt suurendada innovatsiooni mõju majandusele ja ühiskonnale. Selle uue kokkuleppega püüab EL 27 kindlalt peatada praeguse olukorra, kus Hiinale ja Lõuna-Koreale jäädakse alla alusuuringutes ja rakendusuuringutes ning patenditaotluste, kõrgtehnoloogiliste toodete ja teenuste osas. Uue kokkuleppe eesmärk on Euroopa kodanikke veelgi paremini harida ja koolitada igat liiki teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse alal ning seega vallandada Euroopa ühiskonna innovatsioonijõud täielikult.

2.2. Komitee kiidab heaks Euroopa Komisjoni kavatsuse suurendada innovatsiooni mõju majandusele ja ühiskonnale. Komitee rõhutab, et organiseeritud kodanikuühiskond on sotsiaalse innovatsiooni katalüsaator. Kodanikuühiskonna osalus on praegu vajalikum kui kunagi varem – ja tõeline sotsiaalne innovatsioon toimub ainult siis, kui organiseeritud kodanikuühiskond on kaasatud ⁽²⁾.

2.3. Aasia, eriti Hiina ja Korea, on viimase 20 aasta jooksul märkimisväärselt parandanud oma tulemuslikkust teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni vallas. Hiina on suurendanud teadus- ja arendustegevuse kulutuste osakaalu 0,55 %-lt (1995) 2,2 %-le (2018) ning on ELi ees teadus- ja arendustegevusele eraldatud kogueelarve poolest, kulutades 2017. aastal 496 miljardit USA dollarit, võrreldes ELi kulutatud 430 miljardi USA dollariga. 2020. aasta ELi tööstuse teadus- ja arendustegevuse investeeringute tulemustabeli andmetel suurendasid ELi ettevõtted 2018. ja 2019. aasta vahel investeeringuid teadus- ja arendustegevusse 5,6 %, Ameerika Ühendriikide ettevõtted 10,8 % ning Hiina ettevõtted 21,0 %.

2.4. OECD teaduse, tehnoloogia ja tööstuse tulemustabeli aruanded näitavad muu hulgas, et EL jääb teistest maha eelkõige digiteenuste valdkonnas ning murrangulise tehnoloogia tõukel põhineva innovatsiooni vallas. Komitee toetab Euroopa liikumist digiülemineku teel, kasutades ära majandusele avanevad võimalused ning kaitstes samas ühiskondlikke väärtusi ja põhiõigusi. Kõigi komisjoni algatuste inimkeskne lähenemisviis on vägagi teretulnud, et töötada välja Euroopa tasandi lähenemine edusammudele ⁽³⁾.

2.5. Murrangulise innovatsiooni arendamise soodustamine samal ajal õiglase ülemineku protsessi kaitstes, on üks lähituleviku tähtsamatest väljakutsetest ⁽⁴⁾.

2.6. Komitee toetab täielikult selget keskendumist kaksikülemineku, st digipöördele ja rohelisele kokkuleppele.

2.7. Komitee tervitab jõupingutusi, mille eesmärk on tagada teadus- ja arendustegevuse tulemuste kiire ülekandmine jätkusuutlikesse ettevõtetesse. Õiglase ülemineku protsessi tagamine, st liikumine rohelisema ja kliimasõbralikuma Euroopa suunas, õiglase digitaalsete tulevik, töötajate õiguste ja seisukohtade austamine, nagu on kirjeldatud dokumendis, on üks olulisemaid elemente, mis aitab tagada teadusuuringute ja innovatsiooni toetuse ELi majandusele ja tööhõivele.

2.8. Komitee kiidab heaks asjaolu, et uus Euroopa teadusruumi dokument on üldiselt kestliku arengu eesmärkidega kooskõlas ja toetab neid. Kaasav majanduse taastamine, mille käigus ei jäeta ühtegi eurooplast kõrvale, toetab üleminekut vasupanuvõimelisemale Euroopa majandusele, kuid see on ka väga tähtis liikumisel kestliku Euroopa majanduse suunas ⁽⁵⁾.

2.9. Komitee soovib juhtida tähelepanu asjaolule, et teadus- ja arendustegevuse vahendite nutikas kombineerimine kõigil tasanditel (piirkondlik, riiklik, ELi tasand) on samuti oluline. Teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni tuleks edendada ELi suurte struktuurifondide, aga ka teadus- ja arendustegevuse otseste ja kaudsete meetmete abil (nt maksusoodustused).

3. Euroopa teadusruum uues kontekstis

3.1. Nagu üldistes märkustes mainitud, on komitee selgelt seisukohal, et ELi teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni strateegia peaaegu muutmata jätmise tähendab ülemaailmses konkurentsivõime üha suuremat mahajäämist neis valdkondades eelkõige Hiinast, Koreast ning Ameerika Ühendriikidest.

3.2. Komitee rõhutab vajadust integreerida teadusliku ja eetilise terviklikkuse põhimõtte, et vältida rahalist või inimtervisele põhjustatud kahju ja teaduslikku ebaõnnestumist.

3.3. Komitee julgustab Euroopa Komisjoni töötama välja ELi teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni tegevuskava uue kokkuleppe.

⁽²⁾ Komitee ettepanekud COVID-19 kriisi järgse ülesehituse ja taastamise kohta „EL peab juhinduma põhimõttest, et liitu tuleb vaadelda ühise saatusega ühendusena“ (ELT C 311, 18.9.2020, lk 1), punkt 6.8.

⁽³⁾ ELT C 364, 28.10.2020, lk 101.

⁽⁴⁾ Clayton M. Christensen, „The Innovator’s Dilemma – When New Technologies Cause Great Firms to Fail“ (Novaatori dilemma: kui uued tehnoloogiad põhjustavad suurte ettevõtete languse), 2016.

⁽⁵⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ettepanekud COVID-19 kriisi järgse ülesehituse ja taastamise kohta „EL peab juhinduma põhimõttest, et liitu tuleb vaadelda ühise saatusega ühendusena“ (ELT C 311, 18.9.2020, lk 1), punkt 5.3.1.

3.4. Tõhusalt hallatavad tippasemel teadusuuringute ja innovatsiooni taristud on üks teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste majandusse ülekandmise kiirendamise olulistest teguritest.

3.5. Komitee arvates võiks teadusuuringute ja innovatsiooni taristute igapäevase haldamise professionaalsemaks muuta. Mõnd kallist teadusuuringute ja innovatsiooni taristut kasutatakse suhteliselt vähe: alla 25 % aastas võimalikest töötundidest.

3.6. Komitee kiidab heaks Euroopa Komisjoni avatud teaduse algatused (Euroopa avatud teaduse pilve, EOSC).

3.7. Komitee nõustub, et dokumendis nimetatud tehnoloogiad on ELi jaoks väga olulised ja strateegilise tähtsusega, ning teeb ettepaneku lisada järgmised peamised tehnoloogiad ja sektorid:

- digitaalsed ärimudelid;
- tehnoloogia kaupade ja toidu tootmiseks;
- kliiniliste uuringute, farmaatsia- ja biotehnoloogia sektor;
- kosmosetehnoloogia;
- puhas vesi ja kanalisatsioon.

3.8. Digitaalseid ärimudeleid kasutavad äriühingud arenevad praegu maailmas kõige kiiremini ning lähiaastatel ei ole muutusi oodata. Piisab, kui mainida e-kaubandust (nt Amazon), neljandat tööstusrevolutsiooni (tööstus 4.0), e-pangandust, veebimänge, digitaalseid sotsiaalvõrgustikke (Facebook), e-julgeolekut jms.

3.9. Komitee märgib, et sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonna teadusuuringud on Euroopa teadusruumi tegevuskava keerukal uuendamisel väga olulised.

3.10. Komitee märgib, et ELi teadusuuringud jäävad patentide osas teistest maha. Aasia osakaal on kõigi maailmas esitatud patenditaotluste hulgas suurenenud. 2019. aastal esitati Aasiast 65 % maailma patenditaotlustest. Euroopa patentide osakaal on vähenenud, moodustades kõigest patenditaotlustest 11,3 %.

3.11. Teiste tähtsate teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna teemade seas on muu hulgas kaupade tootmine (mis on olnud varem ja on ka praegu ELi tugevus), infotehnoloogia, tarkvara ja tehisisintellekt ning keskmise tasemega tehnoloogia.

3.12. Enamik ELi töökohtadest on endiselt keskmise tasemega tehnoloogia vallas (mis on samuti alati olnud ELi tugevus). Kõrgtehnoloogia on muidugi tähtis, ent ka keskmise tasemega tehnoloogia vallas on palju kasvupotentsiaali ning töövõimalusi.

3.13. Koroonaviiruse kriis on inimkonna jaoks tõsine probleem ning COVID-19 vaktsiinide ja raviviiside väljatöötamiseks tuleks võtta kõiki võimalikke meetmeid. Kriis on tõstnud päevakorrale mitu küsimust, millega tuleb tulevaste sedalaadi pandeemiate vältimiseks tegeleda, eelkõige puudutab see meie suhteid looduskeskkonna ja loomadega. Euroopa teadusuuringutel ja innovatsioonil peab olema oluline roll nende probleemide tuvastamisel, uurimisel ja lahendamisel. Teisalt ei tohiks kriis olla ainus ELi pikaajalise teadusuuringute ja innovatsiooni strateegia suunanäitaja.

3.14. Mitmed uuringud on näidanud, et EL jääb ettevõtluskultuuri poolest alla Ameerika Ühendriikidele ja Aasiale. Ettevõtluskultuuri küsimust tuleb käsitleda hariduse, sealhulgas kõrghariduse andmisel. Ettevõtluskultuur on seega tähtis terve protsessi lõikes, alates innovatsioonist alus- ja rakendusuringutes ning lõpetades uue tehnoloogia turustamisega. Ettevõtluskultuur peab olema kogu ELi teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni ning seega muidugi ka uue Euroopa teadusruumis põhipädevus.

4. Visioon: tugevam tulevane Euroopa teadusruum

4.1. Teatistes pühendatakse mitmed lõigud uutele ühistele tehnoloogia tegevuskavadele, uuele tööstusstrateegiale ja komisjoni jaoks olulistele tulevikutehnoloogiatele. Komitee soovib veel kord juhtida tähelepanu asjaolule, et kõiki neid teemasid tuleb vaadelda tihedas kooskõlas kestliku arengu eesmärkidega. Teisisõnu tuleb teadus- ja arendustegevust arendada eelkõige uues Euroopa teadusruumis ja ühistes tehnoloogia tegevuskavades, mille puhul saab toetada kestliku arengu eesmärkide 17 valdkonda. Komitee on veendunud, et konstruktiivne sotsiaal- ja kodanikudialog kõigil tasanditel aitab kaasa strateegia edukale rakendamisele.

4.2. Komitee on rahul tugevama teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonna koostööga ELis. Kõik ELi liikmesriigid on eraldi võetuna liiga väikesed, et konkureerida suurte teadusriikide, näiteks Ameerika Ühendriikide või Hiinaga. Liikmesriikidel üksi puudub piisav mastaabisääst, mis on eriti tähtis suurte murranguliste innovatsioonide puhul. Euroopa teaduse ja tehnoloogia saavutused on olnud märkimisväärsed ning teadus- ja arendustegevuse püüded on Euroopa majanduse lahutamatu osa. Euroopast on pärit mitmete teadusharude, eelkõige füüsika, matemaatika, keemia ja inseneriteaduse silmapaistvaimad tippteadlased. Euroopa teadusuuringuid toetavad tööstus, Euroopa ülikoolid ja paljud teadusasutused. Euroopa teadusuuringute tulemused on pidevalt ühed parimad maailmas. Kui koostöö on üks uute toodete ja teenuste loomiseks vajaliku tõhusa innovatsioonialase tegevuse tähtsamatest elementidest, siis konkurents on globaalse majanduse oluline taganttõukav jõud. Seepärast soovib komitee, et ELi teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni tegevuskava uues kokkuleppes oleksid liikmesriikidevaheline koostöö ja konkurents tasakaalus.

4.3. Euroopa Innovatsiooninõukogu (EIC) ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituuti (EIT), sh selle teadmis- ja innovaatiivkogukondi, peetakse väärtuslikeks partneriteks ja vahenditeks teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste ülekandmise kiirendamisel ning murrangulise innovatsiooni loomise seadmisel ELi teadusuuringute ja innovatsiooni keskmesse, et rahuldada kodanike ja ettevõtete konkreetseid vajadusi, eelkõige seoses suurte ühiskondlike väljakutsetega.

5. Kanda teadusuuringute ja innovatsiooni tulemused üle majandusse

5.1. Teatistes tõdetakse, et „EL on maha jäänud oma peamistest ülemaailmsetest konkurentidest ettevõtete teadus- ja arendustegevuse intensiivsuse poolest, eelkõige kõrgtehnoloogilistes sektorites ning uuenduslike VKEde arvu suurendamisel, ning sellel on negatiivne mõju tootlikkusele ja konkurentsivõimele. [—] Selle suundumuse ümberpööramiseks ning Euroopa tööstusliku ja tehnoloogilise suveräänsuse tugevdamiseks on äärmiselt oluline suurendada investeeringute tegemist innovatsiooni, ettevõtlusesse, teenustesse ja avalikku sektorisse. EL peab täielikult ära kasutama oma suurepäraseid teadusuuringute ja innovatsiooni tulemusi, et toetada ELi majanduse rohe- ja digiüleminekut“. Komitee jagab seda seisukohta, kuid soovib rõhutada, et just digiüleminek nõuab vastutustundlikku lähenemist teadusuuringutele, tehnoloogiale ja innovatsioonile. Komitee kordab oma täielikku toetust ELi strateegiale, mille eesmärk on usaldusväärne ja inimkeskne tehisintellekt, ning kordab üleskutset rakendada tehisintellekti puhul inimjuhitavuse põhimõtet, nagu on nõutud alates esimesest tehisintellekti käsitlevast arvamusest 2017. aastal ⁽⁶⁾.

5.2. Euroopa jääb USAst ja Aasiast maha eelkõige teadus- ja arendustegevuse tulemuste kiirel ülekandmisel edukatesse toodetesse ja teenustesse. Seega julgustab komitee komisjoni püüdma teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni poliitikas saavutada üheaegselt nii tipptaseme kui ka kiiruse.

5.3. Komiteel on heameel, et teatistes tunnistatakse vajadust pöörata tähelepanu teadusuuringute ja innovatsiooni ülekandmisele elujõulisteks toodeteks ning innovatsiooniahelale. Siiski on enamik dokumendis esitatud tegevustest ja meetmetest endiselt keskendatud innovatsiooniahela sisendipoolle (näiteks kõrgharidus, andekate inimeste teadlaskarjäärid, rohkem raha avaliku sektori ning alusuuringute jaoks).

5.4. Komitee julgustab komisjoni püüdma leida tasakaal innovatsiooniahela sisendipoolle ning väljundipoolle keskendumise vahel.

5.5. Komitee julgustab komisjoni rohkem stimuleerima turuletoomise innovatsiooni, näiteks:

— juhtivkasutaja kontseptsioonide edendamise abil;

— investeerides süstemaatilistesse sotsiaalse innovatsiooni uuringutesse, et osata varakult prognoosida ühiskonna huvi ja poolehoidu uute toodete ja teenuste vastu.

⁽⁶⁾ ELT C 288, 31.8.2017, lk 1.

6. Teenustesektor

6.1. Tööstuslikke tootmisprotsesse saab suuresti automatiseerida, nii et isegi Euroopa kõrgete tunnitase korral saab väikese tööjõukulu ja üleilmselt konkurentsivõimeliste tootmiskuludega toota väga suuri partiiid. Teenustesektori puhul on olukord keerulisem. Ka digiteenuste ärimudeleid saab märkimisväärselt automatiseerida. Siiski ei saa automatiseerida üksikisikutele osutatavaid teenuseid, nagu juukselõikamine, massaaž jne. Neil põhjustel peaks EL püüdma oma uue teadusuuringute ja innovatsiooni strateegiaga tagada tasakaalu kõrgtehnoloogilise tööstusliku tootmise ning teenustesektori vahel.

7. Teadlaskarjääri raamistiku süvendamine

7.1. Komitee kiidab heaks teatistes esitatud meetmed noorte teadlaste tehnoloogilise ja teadusalase tipptaseme ning liikuvuse suurendamiseks, ent julgustab komisjoni tõhustama ka noorte teadlaste ja novaatorite ettevõtluses osalemise meetmeid. See hõlmaks ka teadlastele paremate karjäärivõimaluste ning kõrgemate palkade loomist, eriti karjääri algusaastatel. Samuti näib viljakas olevat ülikoolide ühendamine majandusüksustega, et tagada innovatsiooni muutmine turustatavateks toodeteks. Komitee teeb ettepaneku luua ühtne ELi teadlaste ja novaatorite register, mis sisaldaks põhilisi andmeid erialase teadustöö kohta ning aitaks ELi teadlasi ja novaatoreid tihedamalt üksteisega siduda.

7.2. Võtmepädevused ja oluline uuenduslik kultuur, uued õppe- ja õpetamistehnoloogiad, individuaalõpe.

7.2.1. Komitee soovib veel kord juhtida tähelepanu asjaolule, et mitte ainult ülioluline strateegiline tehnoloogia, vaid ka kõigi ELi ettevõtete töötajate põhipädevused ning uuenduslik kultuur on ELi õitsengu seisukohalt väga tähtsad.

7.2.2. Uue Euroopa teadusruumi tegevuskava, uue teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskava ning uue „Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni pakti“ jaoks on eriti olulised järgmised elemendid: uuendusliku kultuuri ja ettevõtluskultuuri soodustamine ELi ettevõtetes nii juhtkonna kui ka kõigi töötajate hulgas, pakkudes selleks töötajatele asjakohaseid koolituskursuseid jne.

8. Kodanike kaasamine

8.1. Komitee on nõus teatistes toodud seisukohaga, et „[u]ue Euroopa teadusruumi keskmes on kodanike, kohalike kogukondade ja kodanikuühiskonna kaasamine, et saavutada suurem ühiskondlik mõju ja usaldus teaduse vastu“. Komitee toetab Euroopa Komisjoni lähenemist, mis põhineb ideel, et „teadusasutused ja tööstus [peaksid] kaasama kodanikke tehnoloogiavalikutesse“.

8.2. Sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid, näiteks tarbijaorganisatsioonid ja valitsusvälised organisatsioonid, tuleks kaasata aktiivsete partneritena Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni protsessidesse ja projektidesse, eelkõige juhul, kui teadusuuringud mõjutavad inimesi või seda, mille eest nad seisavad. Nende partnerite varajane kaasamine edendab innovatsioonis osalemist, selle mõistmist, aktsepteerimist ja selle eest vastutuse võtmist ning toetab vajalikke õiglase ülemineku protsesse, eelkõige läbimurdeliste uuenduste puhul. Lisaks aitab see teadlastel mõista oma uuenduste mõju kogu ühiskonnale ja lubab neil tegeleda võimaliku negatiivse mõjuga protsessi varases etapis. Seetõttu nõuab komitee ka valdkondadevahelist lähenemisviisi teatavates uurimisvaldkondades, kus mõju avaldub mitmele uurimisvaldkonnale. Üks neist valdkondadest on jällegi tehisintellekt. Komitee on nõudnud humanitaarteaduste, õiguse, majanduse, eetika, psühholoogia jne kaasamist tehisintellekti teadusuuringutesse ja innovatsiooni, piirdumata pelgalt tehnilise elemendiga (?).

8.3. ELi majandus sõltub tugevalt oma kaupade ja teenuste ekspordist.

8.4. Tehnoloogiavalikute aluseks peaksid olema ELi kodanike kaupade ja teenuste eelistused, kuid arvestada tuleb ka ülejäänud maailma 7,8 miljardi inimesega. Komitee kutsub komisjoni üles iseäranis edendama teadusuuringute ja innovatsiooni osa ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(?) ELT C 288, 31.8.2017, lk 1.

8.5. Nagu üldistes märkustes täheldati, tuleb teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni tähtsust poliitikutele, meediale ja ühiskonnale paremini tutvustada.

8.6. Seega on teabevahetuse ning ELi uue teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni strateegia kontekstis tähtis töötada välja ka arukad vahendid ja strateegiad, et teavitada teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni ning nende tulemuste tähtsusest.

9. Uue Euroopa teadusruumi juhtimine

9.1. Komitee on nõus, et läbipaistev järelvalvesüsteem (Euroopa teadusruumi tulemustabel) on väga oluline, jälgimaks ELi tulemuslikkust ülemaailmses teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni konkurentsivõimelis. Komitee pooldab teadusruumi uut juhtimist, et kõrvaldada innovatsiooni takistavad haldus- ja regulatiivsed tõkked.

Brüssel, 24. märts 2021

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Christa SCHWENG
